

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW en MPVO

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

Datum

23 mei 2023

Referentie

36283822

Bijlagen

1. Nota van wijziging
2. Aanbiedingsbrief
3. Gelakte beslisnota
4. Verslag internetconsultatie

Intern OCW afgestemd

HOenS

nota

Nota van wijziging wetsvoorstel leeruitkomsten

Aanleiding

Op 20 juni 2022 is het wetsvoorstel leeruitkomsten aangeboden aan de Tweede Kamer. In het verslag van 13 september 2022 hebben de fracties van de VVD, D66, CDA, SP, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie en SGP vragen gesteld over het wetsvoorstel. Met de bijgevoegde nota naar aanleiding van het verslag beantwoord u deze vragen.

Bij de nota naar aanleiding van het verslag is een nota van wijziging gevoegd. Daarmee wordt het wetsvoorstel op drie onderdelen aangepast.

Tevens treft u ter informatie het verslag van de over het wetsvoorstel gehouden internetconsultatie aan.

Geadviseerd besluit

Indien u akkoord bent met de bijgevoegde nota naar aanleiding van het verslag en de nota van wijziging, verzoek ik u (beiden) de volgende stukken te ondertekenen:

- aanbiedingsbrief aan de TK;
- de nota naar aanleiding van het verslag;
- toelichting onder de nota van wijziging.

Tevens verzoek ik u in te stemmen met openbaarmaking van deze beslisnota. De persoonsgegevens in deze nota worden zoals gebruikelijk niet openbaar gemaakt.

Kernpunten

- Het wetsvoorstel strekt ertoe het experiment leeruitkomsten, dat betrekking heeft op deeltijdse en duale opleidingen, permanent in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek te regelen en uit te breiden naar het wetenschappelijk onderwijs (wo). In de nota naar aanleiding van het verslag wordt deze uitbreiding, in reactie op vragen hierover, toegelicht.
- Tevens wordt werken met leeruitkomsten voor voltijdse opleidingen mogelijk, maar alleen voor zover het opleidingen betreft met een substantiële praktijkcomponent. Dit wordt geregeld met bijgevoegde nota van wijziging. Hiermee wordt enerzijds tegemoet gekomen aan het advies van de Raad van State om het werken met leeruitkomsten niet over de gehele breedte van het hoger onderwijs in te voeren. Anderzijds worden de in het Bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen uit 2020 opgenomen afspraken over flexibilisering van alle opleidingsvarianten van lerarenopleidingen op basis van leeruitkomsten gestand gedaan.

- In de nota naar aanleiding van het verslag wordt uitgelegd dat de implicaties van het wetsvoorstel beperkt zijn, in die zin dat instellingen niet verplicht zijn om hun opleiding in te richten op basis van eenheden van leeruitkomsten. Indien de instelling er voor kiest om te werken met leeruitkomsten, hebben studenten bovendien altijd de mogelijkheid om te kiezen voor de gefaciliteerde leerroute. De instelling blijft verplicht om deze aan te bieden, ook als zij hun opleiding inrichten op basis van eenheden van leeruitkomsten.
- Indien een student kiest voor een eigen invulling van zijn leerroute, dan maakt hij hierover afspraken die worden vastgelegd in een studieplan. De opleidingscommissie heeft instemmingsrecht op de totstandkoming van het studieplan. Dit wordt met de bijgevoegde nota van wijziging geregeld. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan door enkele fracties gemaakte opmerkingen op dit punt.
- De memorie van toelichting geeft ten onrechte aan dat het wetsvoorstel, naast het experiment leeruitkomsten, ook het experiment onvolledige opleidingen verankert. Onvolledige opleidingen zijn immers niet mogelijk, gelet op het uitgangspunt dat instellingen een gefaciliteerde leerroute moeten aanbieden. Aan het experiment heeft één instelling (Saxion Hogeschool) deelgenomen met 16 lerarenopleidingen. Gelet op het grote maatschappelijk belang van deze opleidingen en het lerarentekort wordt met de bijgevoegde nota van wijziging voorgesteld een overgangsbepaling in de wet op te nemen die Saxion Hogeschool de tijd geeft om haar 16 (onvolledige) lerarenopleidingen om te zetten naar een volledige opleiding dan wel om deze opleidingen aan te bieden samen met een andere instelling.

Toelichting

I. Inhoud nota n.a.v. verslag

Hieronder worden enkele thema's uit het verslag en de beantwoording daarvan uitgelicht.

Uitbreiding werken met leeruitkomsten naar wetenschappelijk onderwijs (wo)

Een aantal fracties (VVD, SGP, PvdA) heeft kritische vragen gesteld over de uitbreiding van het werken met leeruitkomsten naar het wo. In reactie op de vragen geeft u aan dat er gelet op de onderzoeksresultaten en uitgevoerde evaluaties geen zwaarwegende bezwaren zijn om werken met leeruitkomsten ook mogelijk te maken voor het wo. Aangegeven wordt dat bij veel universiteiten wordt gewerkt aan het flexibiliseren van opleidingen en dat het werken met eenheden van leeruitkomsten daar onderdeel van kan zijn. Het verschil in oriëntatie tussen het hbo (professioneel) en het wo (academisch) zal doorwerken in de aard en inhoud van de eenheden van leeruitkomsten die binnen opleidingen zullen worden gehanteerd. Dit verschil heeft echter geen impact op de vraag of flexibel academisch onderwijs op basis van eenheden van leeruitkomsten in het wo mogelijk is of zou moeten zijn.

Uitbreiding van het werken met leeruitkomsten naar voltijdse opleidingen

Een aantal fracties stellen vragen over de (mogelijk toekomstige) uitbreiding van het werken met leeruitkomsten naar voltijds onderwijs. Daarbij lijkt de VVD-fractie voorstander te zijn van de uitbreiding, terwijl de SP- en PvdA-fractie deze uitbreiding niet verstandig vinden. De D66-fractie begrijpt de behoedzaamheid ten aanzien van de uitbreiding, maar is wel benieuwd naar de toekomstplannen hierover. In reactie hierop wordt het besluit toegelicht het werken met leeruitkomsten nog niet uit te breiden naar het gehele voltijds onderwijs (zoals de Raad van State heeft geadviseerd), maar eerst de toekomstverkenning af te wachten. Wel wordt het werken met leeruitkomsten met bijgevoegde nota van wijziging mogelijk gemaakt voor bij regeling aangewezen voltijdse opleidingen met een substantiële praktijkcomponent (zie deel II van deze toelichting).

De gevolgen van het werken met leeruitkomsten voor de samenhang van de opleiding en het aan bod komen van basiskennis

Een aantal fracties (GroenLinks, SP, PvdA) hebben hun zorgen geuit over de samenhang van de opleiding als met eenheden van leeruitkomsten wordt gewerkt en over het aan bod komen van basiskennis. In reactie daarop wordt aangegeven dat een opleiding op grond van de WHW een samenhangend geheel van onderwijseenheden is en blijft, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooit, dient te beschikken". Deze onderwijseenheden kunnen onderwijseenheden zijn die geen eenheden van leeruitkomsten zijn, en onderwijseenheden die eenheden van leeruitkomsten zijn. Beide eenheden hebben eenzelfde functie; zij vormen het samenhangende geheel, het geraamte en de ruggengraat, waaruit een opleiding is opgebouwd. En in beide gevallen zijn vergelijkbare waarborgen rondom studentbegeleiding, kwaliteitszorg en onderwijsaanbod waar de student gebruik van kan maken. Het verschil tussen beide typen eenheden is dat eenheden van leeruitkomsten op een leerwegaafhankelijke manier kunnen worden verworven en aangetoond, maar te allen tijde blijven leeruitkomsten gerelateerd aan de kennisbasis.

Medezeggenschap

De leden van de SP-fractie en de PvdA-fractie hebben gepleit voor instemmingsrecht van de opleidingscommissie op het studieplan. In reactie hierop wordt aangegeven dat het, gezien de verantwoordelijkheid van de opleidingscommissie voor het waarborgen van de kwaliteit van een opleiding, logisch zou zijn dat de opleidingscommissie instemmingsrecht heeft op de totstandkoming van het studieplan. Met de nota van wijziging wordt dit geregeld (zie deel II van deze toelichting).

De verplichting voor instellingen om een onderwijsprogramma aan te bieden

De SGP-fractie heeft meerdere vragen gesteld over de verplichting voor instellingen om onderwijs aan te bieden. In reactie hierop wordt onder meer

aangegeven dat instellingen verplicht zijn om ook voor opleidingen op basis van eenheden van leeruitkomsten een onderwijsprogramma (de gefaciliteerde leerroute) aan te bieden voor studenten die niet kiezen voor een leerwegaafhankelijk pad.

Omdat instellingen verplicht zijn om onderwijs aan te bieden, verankert het wetsvoorstel – anders dan de memorie van toelichting aangeeft - niet het experiment onvolledige opleidingen. Voor deze opleidingen geldt nu juist dat geen volledig onderwijsprogramma wordt aangeboden. Voor de 16 lerarenopleidingen van Saxion Hogeschool die deelnemen aan het experiment wordt met bijgevoegde nota van wijziging een bepaling van overgangsrecht voorgesteld, om Saxion Hogeschool in staat te stellen deze opleidingen voort te zetten (zie deel II van deze toelichting). Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de vraag van de SGP-fractie of het mogelijk is om dit overgangsrecht te creëren zodat de wet niet vervuld wordt met onnodige regels.

Overige vragen

Daarnaast worden in de nota naar aanleiding van het verslag vragen beantwoord die zijn gesteld met betrekking tot de studentbegeleiding en studeerbaarheid, het studieplan, de evaluatie van het experiment, de gevolgen van het wetsvoorstel voor de sociale functie van het onderwijs en de werkdruk van docenten,.

II. Inhoud nota van wijziging

De nota van wijziging regelt de volgende drie zaken:

1. Uitbreiding van het toepassingsbereik van het wetsvoorstel naar voltijdse opleidingen met een substantiële praktijkcomponent

Met de nota van wijziging wordt geregeld dat, naast deeltijdse en duale opleidingen, ook door de Minister van OCW aangewezen voltijdse opleidingen met een substantiële praktijkcomponent mogen worden aangeboden op basis van eenheden van leeruitkomsten. In de toelichting wordt uitgelegd dat voor deze voltijdse opleidingen de impact van het werken met leeruitkomsten op het stelsel beperkt is en dat het flexibel invullen van het praktijkgedeelte van de voltijdse opleiding op basis van leeruitkomsten die voor alle studenten gelden goed past bij voltijdse opleidingen met een substantiële praktijkcomponent. Daarbij worden de lerarenopleidingen expliciet genoemd als voorbeeld van voltijdse opleidingen met een substantiële praktijkcomponent (de praktijkcomponent bij deze opleidingen bedraagt ongeveer 40 procent).

2. Overgangsregeling voor opleidingen die deelnemen aan experiment accreditatie onvolledige opleidingen

Op grond van het experiment accreditatie onvolledige opleidingen kunnen rechtspersonen voor hoger onderwijs (niet-bekostigde, geaccrediteerde

opleidingen) deeltijdse en duale opleidingen aanbieden op basis van eenheden van leeruitkomsten, waarbij het onderwijsaanbod beperkt is tot de afsluitende fase van de opleiding. Aan het experiment heeft slechts één instelling (Saxion Hogeschool) deelgenomen met 16 onvolledige lerarenopleidingen. Op grond van de WHW blijft een door de instelling aangeboden onderwijsprogramma (een gefaciliteerde leerroute) verplicht, ook voor opleidingen op basis van eenheden van leeruitkomsten. Gelet op dit gegeven is een volledige wettelijke verankering van het experiment accreditatie onvolledige opleidingen niet mogelijk. Anders dan de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel vermeldt, wordt het experiment niet met het wetsvoorstel verankerd. Om te borgen dat de 16 (onvolledige) lerarenopleidingen van Saxion Hogeschool hun onvolledige opleidingen kunnen voortzetten, wordt met de nota van wijziging een overgangsbepaling in de WHW opgenomen. Deze bepaling geeft Saxion voldoende tijd om ofwel de lerarenopleidingen om te zetten naar een volledige opleiding, ofwel door de opleidingen aan te bieden met een andere instelling voor hoger onderwijs.

3. Medezeggenschap opleidingscommissie

In de OER moet de wijze van totstandkoming en de duur van het studieplan worden opgenomen. Zonder nadere regeling op dit punt, valt de vaststelling van dit onderdeel van de OER automatisch onder het instemmingsrecht van respectievelijk de faculteitsraad (universiteiten) en de medezeggenschapsraad (hogescholen); de opleidingscommissie heeft slechts een adviesrecht. Omdat het hier een opleidingsspecifieke regeling betreft, is medezeggenschap door de opleidingscommissie aangewezen. Om die reden wordt met de nota van wijziging geregeld dat de opleidingscommissie instemmingsrecht heeft op de totstandkoming van het studieplan. Daarmee vervalt het instemmingsrecht van respectievelijk de faculteitsraad en medezeggenschapsraad.